

парламенту й уряду щодо розробки та здійснення державної політики, структурування політичної системи суспільства тощо.

Не менш важливим для формування правової держави в Україні є підвищення рівня правової культури і правосвідомості громадян, посадових осіб і суспільства у цілому, виховання почуття поваги до права, забезпечення знанням своїх прав і свобод, юридичних обов'язків, уміння їх правильно виконувати. Високий рівень правової культури і правової свідомості необхідний для утвердження в суспільстві законності, справедливості, встановлення такої атмосфери, в якій людина може вільно жити і розвиватися як особистість. Таким чином, знання права, повага до нього, переконаність в обов'язковості його виконання – необхідна умова створення правової держави. З цього випливає, що ще однією умовою на шляху формування правової держави є переборення правового нігілізму. Значна частина суспільства досі скептично ставиться до думки, що закріплені в Конституції цінності можуть прижитися у наших умовах і позитивно впливати на процес вирішення існуючих проблем. Подолання цієї ситуації можна досягнути лише за умови, що ідея розбудови України як соціальної, правової держави стане цільовою настановою діяльності не тільки політиків і державних діячів, але й суспільства в цілому.

Андренко Є.
НТУ «ХП»

ПРИЧИНИ ПОВІЛЬНОГО ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Громадянське суспільство є основою демократичної держави. Його становлення відбувається у тісному зв'язку зі становленням її як правової, соціальної і демократичної систем.

Характеризуючи становище громадянського суспільства у сучасній Україні, варто зазначити, що для нашого суспільства є характерною маргіналізація громадського життя. Так, в останні роки значна частина громадян України брала участь у страйках і демонстраціях. При чому, участь людей у зазначених громадських акціях пов'язана була з соціальними

проблемами: (невиплата заробітної плати, пенсій), а не з питаннями демократичного устрою.

Формування в Україні громадянського суспільства відбувається досить повільно. Розглянемо чому.

Першою причиною повільного розвитку громадянського суспільства є те, що частина суспільства просто не усвідомлює необхідність демократичних реформ, а інша значна частина тяжіє до повернення тоталітарного управління державою радянського зразка.

Ще однією причиною є розпорошеність громадських організацій. Нині, у нашій країні нараховується більше 106 професійних спілок. Багато із них копіюють функції один одного і, що найголовніше, майже не діють. Бездіяльність згаданих формувань підриває довіру українських людей до принципу професійної спілки як такої.

Крім того, значні проблеми виникають і у зв'язку із домінуванням авторитарного принципу формування владних інституцій, який відбивається і на створенні громадських організацій. Прикладом є всім відомі випадки добровільно-примусового вступу до профспілок або інших громадських утворень.

Країни Західної Європи, громадянське суспільство яких вже перебуває на значно вищому етапі розвитку, законодавчо врегулювали європейські стандарти громадянського суспільства.

Для того, щоб зменшити негативні тенденції у процесі становлення українського громадянського суспільства, доцільно здійснити такі заходи:

1. провести моніторинг діяльності об'єднань громадян на предмет їх ефективності та ліквідувати ті з них, які не працюють;
2. пункт 2 частини статті 6 Закону України «Про основи національної безпеки України» доповнити викласти у такій редакції: «розвиток громадянського суспільства, його демократичних інститутів, шляхом зменшення впливу авторитарних методів управління»;
3. спрощення процедури реєстрації об'єднань громадян;
4. повернутися до мажоритарної системи виборів народних депутатів України і депутатів місцевих рад.

Отже, громадянське суспільство в Україні має перспективи помітного, свідомого розвитку. В ідеалі громадянське суспільство ніхто не бу-

дує, воно розвивається самостійно. Однак у перехідних суспільствах немає ні часу, ні засобів аби чекати, що все станеться самоплином. Якщо в Україні цей процес набуде характеру реалізації науково виваженої і обґрунтованої політики, а не звичайного компромісу політичних сил, тоді спостерігатимемо формування механізмів суспільного саморозвитку.

Бурикін М.
УІПА

СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Ще нещодавно термін «громадянське суспільство» використовувався для протиставлення поняттю держави. З часом він став синонімом організацій та інститутів соціального порядку, які діяли незалежно від держави. Держава ототожнюється з правовим і інституціональним апаратом, у той час як громадянське суспільство являє собою моделі різних об'єднань (групи за інтересами, професійні союзи тощо).

В основі становлення громадянського суспільства лежать актуальні життєві потреби та інтереси людини, і саме на основі єдності останніх та проблем їхньої реалізації індивіди утворюють ті чи інші громадянські об'єднання.

Громадянське суспільство – це суспільство, де громадяни є вільними особистостями з розвиненим почуттям власної гідності. Вони поважають закони і не дозволяють порушувати їх іншим, мають право і свободу створювати політичні партії та рухи, товариства і клуби за інтересами.

Найважливішими етапами становлення громадянського суспільства в сучасній Україні були:

- ухвалення Верховною Радою у липні 1990 р. Декларації про державний суверенітет України. Ця декларація передбачала створення народовладдя, утвердження громадянства Української держави, її економічну самостійність, екологічну безпеку, національно-культурне відродження українського народу. Крім того, проголошуючи Україну суверенною національною державою, Декларація виходила з того, що український